

Groot Papendrechts Dictée 2009 (auteur: Hans Verzijl)

Het dictee: triomf of trauma?

Sinds mensenheugenis is het dictee op school obligate kost, maar bij menig scholier zakt de moed compleet in de schoenen. Die zielenpoten moeten continu pootaan spelen en zwoegen op beruchte instinkers zoals jip-en-janneketaal, leeuweriken, impresario's of manoeuvres.

Er wordt dan ook frequent naar hartenlust gefoeterd. "Het lijkt wel hiërogliefenschrift, ik word er krankjorum van", verzuchtte een afgematte vlegel in een bordeauxrode velours blouson met veel bravoure.

"Vind jij die apekool soms wel vet cool?", vroeg hij snibbig aan zijn onthutste buurman, waarna hij heimelijk ertussenuit kneep om een McDonalds-maaltijd te gaan scoren en enkele e-mails te versturen.

Het is dus meer dan miraculeus dat het dictee geleidelijk aan geëvolueerd is tot een regelrechte rage, want heden ten dage kan Jan en alleman, die de Nederlandse taal beheerst, jaarlijks vrijwillig aan zo'n beproeving meedoen.

"Het kan verkeren", merkte de zestiende-eeuwse poëet Bredero ooit al eens fijntjes op.

Geëquipeerd met schrijfgerei worstelen talrijke BN'ers, Vlaamse bobo's evenals gewone burgers, zoals schreeuwerige diskjockeys, geslepen opticiens of gedrogeerde anesthesisten, zich manhaftig door de woordenbrij om dan van lieverlee toch verstrikt te raken in het extreem lastige Standaardnederlands. Zo'n taaloefening blijkt vaak een linguïstisch labyrint en allesbehalve een appeltje-eitje of niemendalletje.

Nochtans beschouwt het gros van die enthousiastelingen het maaksel als een reuze uitdaging en over de tekst wordt dan ook nooit ofte nimmer gebakkeleid; zelfs niet over de koppel- en deeltkens, de meervouds-s of die verfoeide tussen-n. Zij blijven er volstrekt stoïcijns en siberisch onder.

Wanneer men echter op de bonnefooi meedoet en zich er met een jantje-van-leiden probeert af te maken, is er een reële kans op een proeve van likmevestje. Daarbij is een gedegen kennis van het taaleigen essentieel, anders loopt het sowieso faliekant mis en wordt het hele karwei een ehec vanjewelste.

De verbouwereerde winnares, een exhibitionistische pittige kantklosster uit het pittoreske Genk, werd onmiddellijk bewierookt en kreeg een ovationeel applaus, tenslotte had zij alles correct opgeschreven. "Word een taalpurist, mensen", riep ze olijk, "dat is het hele eiereten".

Ten slotte nam ze met een mysterieuze glimlach en zo trots als een pauw nog schielijk een hoeraatje in ontvangst om daarna geamuseerd nog langdurig te kouten over haar exceptionele krachttroer.